

De Jager

kwam naar voren in het kader van de vraag hoe je prikkels in positieve zin kunt introduceren, zodat mensen worden aangezet tot energiebesparing. Hierover voer ik nog besprekingen met de heer De Jager. Over het voorstel heb ik mij niet in negatieve, maar ook niet in positieve zin uitgelaten. Ik heb dus niet gezegd dat wij het idee meteen in ons programma opnemen. Wel heb ik gezegd dat het een ontzettend goede discussie is geweest. De manier van denken over deze problematiek neem ik heel serieus en ik zal dit punt bespreken met collega De Jager. Meer kan ik er niet over zeggen.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik word steeds benieuwder. Ik wil graag weten wat u er zelf van vindt. Ik beluister uit uw woorden dat over dit idee niet is nagedacht, maar dat u een doorgeefluik bent en laat weten wat een groepje van vijftien burgers zouden hebben gezegd. Ik wil graag weten wat u hier zelf van vindt.

Minister **Cramer**: Ik heb dit vraagstuk voorgelegd omdat een van de categorieën stake holders die voor ons niet zo gemakkelijk te bewegen zijn met positieve prikkels...

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik snap wel waarom u de vraag voorlegt, maar ik wil weten wat u van het voorstel vindt.

Minister **Cramer**: Wij voeren hierover nog besprekingen en zoeken daarbij uit wat de beste manier is om eigenwoningbezitters aan te zetten tot energiebesparing, wetende dat dit uiteindelijk goed is voor de portemonnee en dat een eerst investering gedaan moet worden. Die investering kan zich terugbetalen. De vraag is dus hoe wij ervoor kunnen zorgen dat alle eigenwoningbezitters denken: dit ga ik doen, want dit is goed voor het milieu en voor mijn eigen portemonnee. Welke prikkels werken het beste? Daarover ging de discussie.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): En de vraag was: wat vindt u zelf?

Minister **Cramer**: Daarover ben ik nog in discussie. Ik heb nog geen definitieve mening, mevrouw.

De heer **Madlener** (PVV): Gelukkig prikt u uw eigen luchtballon bijna door. Zelf wil ik de laatste prik geven. Alleen de gedachte al vind ik getuigen van sociaal beleid, want u gaat mensen belasten voor extra energiegebruik. Ik denk aan de ouderen die graag hun woning iets warmer willen stoken, aan mensen die thuis werken en die daardoor meer energie verbruiken en aan mensen die ziek zijn en daardoor meer energie moeten verbruiken. De weg die u wilt bewandelen is de weg van sociaal beleid. Dit beleid leidt ertoe dat mensen weer kolen en hout gaan stoken, want dat verbruik is niet meetbaar. Minister, ik hoop dat u de luchtballon die u hebt opgelaten, weer snel neerlaat en hier definitief wilt doorprikken.

Minister **Cramer**: Mevrouw de voorzitter. De verandering van het klimaat is een ernstig probleem. De woningbouw is een sector waar nog veel kan gebeuren aan energiebesparing. Wij zoeken alleen maar naar de meest effectieve en de meest stimulerende manier om eigenwoningbezitters aan te zetten tot energiebesparing.

Mevrouw **Van Miltenburg** (VVD): Als ik goed naar uw woorden luister, vindt u dat alleen maar eigenwoningbezitters op het energieverbruik hoeven te letten en niet de mensen die een huis huren.

Minister **Cramer**: Mevrouw de voorzitter. Voor de sociale huursector zijn afspraken met de corporaties in voorbereiding. Het contact daarmee verloopt goed. Binnenkort kan ik u uitsluitel geven. Er is nog een andere categorie waarvoor bij ons de beste aanpak nog niet bekend is. Wij spreken daar over om uit te vinden voor welke aanpak wij het beste kunnen kiezen zonder dat wij de reacties krijgen die wij zojuist hebben gehoord. Dit is dus nog een punt van discussie en hierover heb ik open met deze groep burgers gesproken. Er kwamen bij die bespreking suggesties naar voren en ik probeer zoveel mogelijk met collega De Jager wat aan het probleem te doen en daarbij de beste oplossing te vinden, de oplossing die door de burgers echt wordt ondersteund.

Vragen van het lid Atsma aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over **het bericht dat geld uit het Waddenfonds niet gebruikt mag worden voor economische projecten.**

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. De afgelopen jaren heeft de Kamer vaak gesproken over de winning van gas uit de Waddenzee en in relatie hiermee over het opzetten van het zogenaamde Waddenfonds. Uiteindelijk heeft de Kamer ingestemd met het opzetten van dat Waddenfonds ten bedrage van ongeveer 800 mln. Dat bedrag zou in parten over een periode van twintig jaar worden uitgekeerd voor ecologische en economische projecten in de Waddenprovincies.

Afgelopen zaterdag schreef de Leeuwarder Courant dat het zeer de vraag is of de projecten die in het kader van het Waddenfonds worden ingediend, zullen worden goedgekeurd. Er is mogelijk sprake van staatssteun.

Mijn eerste vraag aan de minister is of deze berichtgeving klopt. Is het waar dat er vraagtekens worden geplaatst bij het toekennen van middelen uit het Waddenfonds? Dat zou raar zijn, omdat de toenmalige ministers die betrokken waren bij de discussie over de gaswinning en het opzetten van het Waddenfonds op geen enkele wijze hebben gerept over het door Brussel mogelijk plaatsen van kanttekeningen. De vraag is dan ook relevant wat er sinds de behandeling van de Wet op het Waddenfonds concreet is gebeurd.

Dat leidt automatisch tot de vraag hoe het met de uitkoop van de kokkelvissers zit. Zoals bekend wordt er in de Waddenzee al geruime tijd niet meer naar kokkels gevist. De kokkelvissers zouden zijn uitgekocht. Naar ik meen, is hiervoor vanuit het Waddenfonds een bedrag van 120 mln. gereserveerd. Betekent dit dat er wellicht discussie ontstaat over het naar mijn weten inmiddels uitgekeerde bedrag aan de betrokkenen, omdat het een aanzet tot nieuwe economische activiteiten voor die sector zou betekenen? De vervolgvraag is: wat staat ons nog meer te wachten? Zijn er al meer concrete projecten in gang gezet?

Minister **Cramer**: Voorzitter. De vraag van de heer Atsma is inderdaad relevant. Ik heb onlangs hierover gesproken met de heer Hermans en een delegatie van VNO-NCW Noord en LTO, omdat men bezorgd was over het economisch deel van het Waddenfonds. Punt van discussie is de vraag of het gebruiken van het economisch deel staatssteun is. De verwachting is dat dit niet het geval is, maar wij moeten formeel Brussel om toestemming vragen. Ik heb het verzoek twee weken geleden in Brussel neergelegd om een antwoord op deze vraag te versnellen. Ik hoop dat het lukt. Wij gaan er vooralsnog van uit dat het in ons voorstel niet om staatssteun gaat. Mocht dit wel het geval zijn, dan zullen wij het voorstel bijstellen, maar wij zullen zeker de verdeelsleutel van 50% economische projecten en 50% ecologische projecten in stand houden, linksom of rechtsom.

Het ecologisch deel hebben wij in gang gezet om niet te frustreren dat het Waddenfonds echt wordt gebruikt. Het gesprek met zo-even genoemde delegatie was vooral bedoeld om mijnerzijds aan te geven dat het feit dat nu al gewerkt wordt aan ecologische projecten, niet impliceert dat de 50% economische projecten daardoor niet zullen doorgaan. Integendeel, die projecten gaan even hard door. Hetzelfde geldt overigens voor de uitkoop van de kokkelvissers. Dat is één pakket.

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. Ik heb de vraag gesteld of het toekennen van steun door Brussel wordt beoordeeld als staatssteun, hetgeen de nodige consequenties zou kunnen hebben voor de kokkelvissers in kwestie. Uit het antwoord van de minister maak ik overigens op dat dit niet het geval is. Anders zou zij dat ongetwijfeld expliciet hebben gezegd.

Daarnaast zijn er natuurlijk, voor zover wij weten, nogal wat projecten die zich bewegen op het snijvlak van economie en ecologie. U kent de voorbeelden zelf waarschijnlijk ook wel. Wie maakt de afweging welke projecten nu al in gang worden gezet en welke projecten even worden "geparkeerd"? Wij zijn blij met de toezegging van de minister dat de verdeling van 50% ecologie en 50% economie gestand wordt gedaan. De CDA-fractie hecht er zeer aan dat alle projecten, zoals die ook in SNM-verband – de drie Waddenprovincies plus Noord-Holland – ongetwijfeld op tafel komen, gerealiseerd kunnen worden. Op welke termijn denkt de minister dat dat mogelijk zal zijn? In februari zijn wij inmiddels begonnen met de gaswinning. De kraan staat dus open en de inkomsten komen binnen. Er is daarom alle reden om dit een op een met elkaar te laten sporen. De CDA-fractie hecht daar zeer aan.

Minister **Cramer**: Voorzitter. Het is onze bedoeling om die procedure in Brussel zo snel mogelijk te laten verlopen, maar dat hebben wij niet zelf in de hand. Dat zal enige tijd in beslag nemen. Het gaat dan al snel om zes maanden. Wij denken daarom dat wij misschien pas begin volgend jaar met projecten kunnen beginnen. Wij moeten namelijk eerst zekerheid hebben.

Het tweede punt dat de heer Atsma naar voren bracht, is ook ter sprake geweest tijdens het overleg. Dat betreft de vraag of de scheidslijn tussen ecologische en economische projecten wel zo duidelijk is. Er is gezegd dat er mengvormen zijn. Dat klopt en in wezen zouden

mijns inziens alle projecten mengvormen moeten zijn, want ecologie en economie moeten hand in hand gaan. Soms ligt de nadruk meer op het een en soms op het ander. Die scheidslijn is dus niet zo duidelijk, maar als de samenwerking tussen de partijen goed is, komt u daar met elkaar prima uit in het Waddenfonds. Er moet niet worden geturfd hoeveel procent van een project ecologie is en hoeveel procent economie. Ik heb ook niet de indruk dat dat het grootste probleem is en de grootste zorgen baart.

De **voorzitter**: Mijnheer Atsma u heeft uw tweede termijn gehad. Het woord is nu aan de heer Van der Ham.

De heer **Van der Ham** (D66): Op 16 november 2004 is de motie aangenomen waarin stond dat er 800 mln. beschikbaar moest komen voor het Waddenfonds. Ik weet dat zo goed, omdat de heer Atsma en ik destijds die motie hebben ingediend. Het is nu 2007 en er is nog steeds geen cent naar natuur gegaan. Er is wel geld beschikbaar gesteld voor het uitkopen van de kokkelvissers en dat is op zichzelf heel goed, maar de natuur- en milieuorganisaties zouden graag zo snel mogelijk allerlei prachtige natuurprojecten gefinancierd willen krijgen. Zij hebben de afgelopen weken ook willen praten met de minister, maar dat hebben zij niet kunnen doen. De minister brainstormt er dus op los in Nederland, maar niet met de natuurorganisaties over zo'n belangrijk en kwetsbaar gebied als de Waddenzee. Dat gesprek staat voor het najaar gepland. Ik zou graag willen dat de minister zo snel mogelijk niet alleen met VNO/NCW praat over de economische invulling, maar ook met de natuurorganisaties over de ecologische invulling van het geld. Kan zij toezeggen dat zij nog voor de zomer met hen gaat praten over de problemen die daar rijzen en over de projecten die zij willen indienen? Er is namelijk veel onduidelijkheid, ook over de stammenstrijden die volgens hen zouden worden gevoerd tussen de verschillende ministeries.

Minister **Cramer**: Voorzitter. Het gesprek dat ik heb gevoerd, was bedoeld om vast te stellen dat wij nu al aan de gang gaan met die ecologische projecten en niet wachten op de economische projecten. Ik vind het prima om met de natuurorganisaties te praten, maar wij kunnen nu handelen. Dat heb ik ook tegen Loek Hermans gezegd. Ik heb de aanwezigen van VNO/NCW en LTO in ieder geval bevestigd dat de verhouding van 50/50 blijft bestaan, ook al gaan wij nu al volop aan de gang met de natuurprojecten die al bekend zijn. U heeft dus mijn steun.

De heer **Van der Ham** (D66): Maar dat gaat pas volgend jaar gebeuren en dat is veel te laat.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Ham, u heeft het woord niet. Het woord is aan de heer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter. De minister spreekt ferme taal: 50% ecologie en 50% economie en, linksom of rechtsom, daar zullen wij aan voldoen. Die ecologische component in het hele verhaal zal waarschijnlijk onbetwist zijn of vlot kunnen doorgaan, maar over die economische poot is veel discussie denkbaar. Wat is het risico van degenen die daar nu al

Cramer

mee aan de gang zijn en straks of in de vertraging komen of onverhoopt in een situatie van afstel terecht zouden kunnen komen? Ik denk dan ook aan de kokkelvisserij. De toezegging is gedaan dat zij worden uitgekocht. Is daarover echt discussie en zou dat nog een keer tot reparatie moeten leiden? Ook zij moeten namelijk genoegdoening ontvangen, want zij zijn onderdeel van dat politieke compromis dat over de Waddenzee is gesloten.

Minister **Cramer**: Deze vraag is van belang. Wij willen de ecologische projecten zeker starten. Het is daarnaast mijn bedoeling om dat zo snel mogelijk te doen. Als het te lang op zich laat wachten, zal ik proberen om voor versnelling te zorgen. Ik vind echter dat wij voorzichtig moeten zijn om nu al economische projecten te starten. Toestemming van Brussel is immers van belang. Daarmee moeten wij dus nog even wachten.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks): Het is goed dat de minister vaart zet achter de ecologische projecten. Ik heb net zoals de heer Van der Ham signalen opgevangen dat het nog voor geen meter opschiet. De projecten blijven liggen. De natuurorganisaties kunnen er niet mee aan de slag. Het geld daarvoor moet echter nog dit jaar uitgegeven kunnen worden. De economische projecten laten op zich wachten vanwege de staatssteuntoets van Brussel. Is de minister bereid om het geld dat dit jaar vrijvalt geheel aan de natuurprojecten toe te kennen en later een inhaalslag te plegen? Dat lijkt mij een verstandige gedachte. Is de minister bereid om bij de ecologische projecten de kleinschalige en traditionele garnalenvisserij te steunen?

Minister **Cramer**: Het lijkt mij verstandig om de ecologische projecten te starten. Ik weet niet hoeveel er nu reeds kunnen worden gestart. Het moet wel gaan om goede projecten. De uitgaven daarvoor kunnen dit jaar boven het budget uitkomen, als het maar volgend jaar wordt gecompenseerd. Daarover is reeds gesproken. Wat mij betreft is dat akkoord.

Wat de traditionele garnalenvisserij verwijs ik naar het Waddenfonds en de commissie die projecten beoordeelt. Daarvoor bestaan spelregels. Ik baseer mij dan ook liever op het advies van die commissie dan hier en nu een oordeel te vellen.

Mevrouw **Snijder-Hazelhoff** (VVD): Ook voor de VVD-fractie moet de 50/50-verhouding gehandhaafd worden. Het budget is in jaren verdeeld. De minister zegt dat het een half jaar kan duren voordat het eerste project wordt gestart. Ik vraag de minister om in het tweede jaar de economieprojecten volledig door laten gaan als Brussel toestemming geeft. Wij moeten er dan in twee jaar tijd budgetneutraal uitkomen. Is het kabinet bereid tot voorfinanciering bij economieprojecten? De minister denkt immers dat Brussel waarschijnlijk akkoord gaat. Het kabinet kan een handreiking overwegen, zodat een aantal economische projecten kan worden gestart.

Minister **Cramer**: Dat doe ik niet. Ik wacht Brussel af. Ik heb met de heer Hermans gesproken over schuiven in de tijd met het budget, mits de verdeling 50/50 blijft. Wat mij betreft is dat akkoord als de Waddenfondscommissie daarover interne overeenstemming bereikt.

Vragen van het lid Spies aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over de uitspraken van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer dat de verkoop van gloeilampen nog deze kabinetsperiode verboden moet worden.

□

Mevrouw **Spies** (CDA): Voorzitter. Onze verrassing was groot toen wij gisteren via de radio hoorden dat de minister overweegt om de gloeilampen te verbieden. Ik vraag voor alle zekerheid of dit alleen een idee van Philips is of dat het ook een voorstel van deze minister is met het oog op de discussie over energiebelasting.

De CDA-fractie steunt de minister van harte bij tal van maatregelen die energie kunnen helpen besparen, zeker als die goed zijn voor de portemonnee van veel mensen in Nederland. Maar, waarom dan nu toch een verbod, terwijl nog geen drie maanden geleden enkele andere leden van dit kabinet zeiden dat een verbod niet aan de orde is, dat zij hechten aan keuzevrijheid voor de consument? Waarom kiest u niet voor het CDA-voorstel om spaarlampen goedkoper en gloeilampen duurder te maken?

U zegt dat het goed is voor het milieu en voor de portemonnee, maar over die portemonnee heb ik nog wel enkele vragen. Ik ga ervan uit dat u iets verder hebt doorgedacht en dus ook weet dat alle armaturen waarin lampen gedraaid moeten worden ook voor spaarlampen geschikt moeten zijn. Dat is nog zeker niet het geval voor iedere lamp die bij mij thuis boven de tafel hangt. Als u ook nog alle straatverlichting wil meenemen, ben ik bang dat de kortetermijnrekening wel iets ongunstiger voor die portemonnee zou kunnen zijn dan blijkens uw voorstelling van zaken gisteren.

U zei net dat voor u effectiviteit van maatregelen heel belangrijk is. Waarom concentreert u zich dan nu op die spaarlamp, terwijl wij daarmee 1% van het totale energiegebruik zouden kunnen terugdringen? Bovendien lijkt het erop dat u pleit voor een Alleingang van Nederland, terwijl het uitfaseren van gloeilampen toch typisch iets voor een Europese aanpak is, alleen al vanwege uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Juist bij die handhaafbaarheid zet ik heel grote vraagtekens. De CDA-fractie voelt niets voor een gloeilampenbrigade, niet aan de grens met België of Duitsland en al helemaal niet voor een brigade die bij mij of iemand anders thuis komt controleren of ik geen gloeilampen maar spaarlampen in de armaturen heb zitten!

□

Minister **Cramer**: Mevrouw de voorzitter. Het is geen voorstel van Philips, maar een voorstel van mevrouw Van der Hoeven en mij samen en ook samen met de marktpartijen. Toen wij bij Philips op bezoek waren, hebben wij nadrukkelijk gesproken over de mogelijkheid om dit samen verder te ontwikkelen, samen met de verschillende marktpartijen en niet alleen Philips.

Het uitfaseren, het stoppen met de verkoop in Nederland van gloeilampen betekent dat wij ongeveer één megaton CO₂ kunnen besparen. Als u weet dat wij in Nederland ongeveer 200 megaton aan energie gebruiken, dan vind ik alleen deze maatregel al substantieel.